

Hur överensstämmer lärares och elevers uppfattningar om hur elever tillägnar sig svenska bäst?

en studie om elever på sfi – svenska för invandrare

Is there Correlation between Teachers' and Students' Perception of How Students Best Acquire the Swedish Language?

a study about students at sfi – (Swedish for immigrants)

Eleonor Velander

Handledare: Ingrid Wiklund

Examinator: Karin Sheikhi

SAMMANDRAG

Eleonor Velandér

Hur överensstämmer lärares och deltagares uppfattningar om hur deltagare tillägnar sig svenska bäst? - en studie om deltagare på sfi – svenska för invandrare

Is there Correlation Between Teachers' and Students' Perception of How Students Best Acquire the Swedish Language? - a study about students at sfi – (Swedish for immigrants)

2013

Antal sidor: 34

Syftet med studien är att se om det finns samband mellan hur lärare uppfattar att deltagare på sfi tillägnar sig svenska språket bäst och hur deltagarna upplever att de lär sig bäst. Förhoppningen med undersökningen är att resultatet ska leda till eventuella förbättringar av sfi-verksamheten. Resultatet visar att lärarna uppfattar att deltagarna endast har lite kontakt med svenskan utanför skolan och deltagarna bekräftar detta. Lärarnas uppfattningar om att innehållet i undervisningen är adekvat överensstämmer med deltagarnas önskemål och behov, men deltagarna efterlyser fler möjligheter till diskussion i klassrummet. Beträffande frågan om det finns faktorer som påverkar inläringen menar lärarna att vissa faktorer påverkar mer än vad deltagarna själva upplever men saknaden av familj och vänner kan påverka inläringen.

Nyckelord: andraspråk och sfi.

Innehåll

1 Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställningar.....	4
1.2 Begreppsdefinitioner	4
1.3 Avgränsning och disposition	5
2 Bakgrund.....	6
2.1 Styrdokument	6
2.1.1 Utbildning i svenska för invandrare, sfi.	6
2.1.2 Läroplanen för vuxenutbildningen	7
2.1.3 Lärarbehörighet för sfi-lärare	7
2.2 Sfi-utbildningen.....	7
2.3 Andraspråksinläring	9
2.4 Användandet av målspråket	10
2.5 Tillägnande av fördjupande kunskaper	12
2.6 Interkulturellt arbetssätt.....	12
3 Metod.....	14
3.1 Val av metod och metoddiskussion.....	14
3.2 Forskningsetik	14
3.3 Trovärdighet och pålitlighet	15
3.4 Datainsamling.....	15
3.5 Analys.....	16
3.6 Presentation av informanter.....	17
4 Resultat.....	19
4.1 Resultat av intervjuerna med lärarna.....	19

4.2 Resultat av intervjuerna med deltagarna	21
4.3 Resultatdiskussion	25
5 Avslutande kommentarer	28
Referenser	30

1 Inledning

Jag har intresserat mig för frågan om lärare och deltagares uppfattningar överensstämmer om vad som anses vara ett effektivt sätt att tillägna sig det svenska språket. Jag önskar få svar på frågorna: om undervisningsinnehållet är adekvat, om deltagarna har kontakt med språket utanför skolan och om det finns andra faktorer som kan påverka vid inläring av svenska. Undersökningen är en intervjustudie och är gjord med lärare och deltagare på ett utbildningscenter för sfi i kurs C.

Regeringen beslutade om en etableringsreform 1 december 2010. Den innebär att nyanlända ska vara etablerade i arbete två år efter ankomst till Sverige. Därför ställs allt högre krav på att nyanlända ska klara sina studier fortare. Jag finner det intressant att se om studieformerna på sfi bedrivs i förenlighet med deltagarnas behov och önskemål för att kunna nå målet i etableringsreformen [2012-11-17 www.arbetsformedlingen.se].

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med min studie är att se om lärares och deltagares uppfattningar överensstämmer om hur deltagare tillägnar sig svenska språket bäst och hur deltagare upplever att de lär sig bäst. För att uppfylla syftet, kommer jag att ställa frågor till lärare och deltagare om hur undervisningen är upplagd, om deltagarna har kontakt med svenskan utanför skolan och om det finns faktorer som påverkar vid inläringen av svenskan. Min förhoppning är att resultatet av undersökningen kan leda till eventuella förbättringar av sfi-verksamheten.

1.2 Begreppsdefinitioner

I mitt arbete använder jag mig av begreppen *andraspråk* och *sfi*.

Andraspråk: Till skillnad från modersmålsinläringen, som alternativt ofta kallas förstaspråksinläring, äger andraspråksinläringen rum först då ett annat språk redan etablerats (Hyltenstam, Kenneth 1996:110).

Sfi: Sfi är utbildning i svenska för invandrare.

Utbildning i svenska för invandrare är en kvalificerad språkutbildning som syftar till att ge vuxna personer med annat modersmål än svenska grundläggande kunskaper i svenska språket. I utbildningen får man lära sig och utveckla ett funktionellt andraspråk.

Utbildning i svenska för invandrare ska också ge språkliga redskap för kommunikation och ett aktivt deltagande i vardags-, samhälls- och arbetsliv. Utbildningen karaktäriseras av att eleven utvecklar en kommunikativ språkförmåga. Det innebär att kunna kommunicera både muntligt och skriftligt utifrån sina behov. Utgångspunkten för utbildningen ska vara den enskildes behov och förutsättningar.

Vidare ska utbildningen ge vuxna invandrare som saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter möjlighet att förvärva sådana. Detta kan gälla såväl analfabeter som deltagare med kort skolbakgrund, men också deltagare som är läs- och skrivkunniga men har ett annat skriftspråk”

[<http://www.skolverket.se/forskola-och-skola/vuxenutbildning/utbildning-i-svenska-for-invandrare>, hämtat 2013-02-25]

1.3 Avgränsning och disposition

Denna studie är en fallstudie och mitt syfte är att undersöka en specifik sfi-klass för att se hur lärare och deltagare uppfattar att deltagarna lär sig svenska språket bäst. Jag har intervjuat två lärare som arbetar med C-klassen och åtta deltagare i samma klass för att kunna göra jämförelser i informanternas utsagor.

Arbetet presenteras i följande ordning: Först inleder jag med styrdokument och forskningslitteratur. Bakgrunden följs av ett avsnitt om metod och analys. Efter detta presenterar jag mitt resultat, resultatetdiskussion och avslutar med kommentarer.

2 Bakgrund

I denna del presenteras styrdokument, sfi-utbildningens upplägg och forskningslitteratur med andraspråksinlärning, tillägnande av fördjupande kunskaper och interkulturellt arbetssätt.

2.1 Styrdokument

2.1.1 Utbildning i svenska för invandrare, sfi.

Kunskapskraven för sfi beskrivs av Skolverkets nationella styrdokument. Dessa består av kurserna A till D.

Deltagarna i min undersökning läser C-kursen. Kunskapskraven är indelade i fem kategorier: hörförståelse, läsförståelse, muntlig interaktion, muntlig produktion och skriftlig färdighet. De övergripande målen för C-kursen är:

Hörförståelse: ”Eleven kan förstå tydligt, enkelt tal i vanliga situationer i vardags-, samhälls- och arbetsliv (2012:13).

Läsförståelse: ”Eleven kan läsa, förstå och använda enkla, vanligt förekommande texter i vardags-, samhälls- och arbetsliv” (2012:17).

Muntlig interaktion: ”Eleven kan, med viss anpassning till syfte och samtalspartner, kommunicera med ett enkelt språk i vanliga situationer i vardags-, samhälls- och arbetsliv” (2012:21).

Muntlig produktion: ”Eleven kan, med viss anpassning till syfte och mottagare, kommunicera med ett enkelt språk i vanliga situationer i vardags-, samhälls- och arbetsliv” (2012:25).

Skriftlig färdighet: ”Eleven kan skriva enkla texter, med viss anpassning till syfte och mottagare, för att kommunicera i vanliga situationer i vardags-, samhälls- och arbetsliv” (2012:29).

2.1.2 Läroplanen för vuxenutbildningen

Vuxenutbildningens uppdrag är att: ”... alltid möta varje elev utifrån hans eller hennes behov och förutsättningar” (SKOLFS 2012:101:5) och flexibilitet skall eftersträvas vad gäller utbildningens genomförande, tid, studietakt, studieform och sätt att lära (2012:7).

I läroplanen under rubriken rättigheter och skyldigheter står: ”Deltagarna ska ges reella möjligheter att utöva inflytande på utbildningen och att ta ansvar för sina studieresultat” och under rubriken utveckling av vuxenutbildningens verksamheter står: ”Vuxenutbildningen ska sträva efter flexibla lösningar när det gäller organisation, arbetssätt och arbetsformer med utgångspunkt i individens behov och förutsättningar” (2012:8).

2.1.3 Lärarbehörighet för sfi-lärare

Karin Sandwall hävdar att statistik från 2007 visar att sfi-lärarnas kunskaper i ämnet svenska som andraspråk är generellt låg (SCB, 2005-2007) men Stadskontorets enkätundersökning visar att procentsatserna är underskattade.

Den tillgängliga statistiken tyder på att sfi-lärarnas kunskaper i ämnet svenska som andraspråk generellt är låg; för några år sedan uppgavs att endast 8 respektive 5 % av de under år 2005 respektive 2007 tjänstgörande sfi-lärarna hade någon typ av pedagogisk examen med minst 60 högskolepoäng (hp) i svenska som andraspråk eller motsvarande (Statskontoret 2009 i Sandwall, Karin 2013:18).

I legitimationsförordningen 2011, föreskrivs att kraven för att vara behörig sfi-lärare ska vara lärarexamen för år 7-9 eller gymnasiet, om examen omfattar ämnet svenska som andraspråk eller annan lärarexamen kompletterad med 30 hp i ämnet svenska som andraspråk (SFS 2011:326, 33§).

2.2 Sfi-utbildningen

Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg (2004) menar att alla deltagare i sfi-utbildningen har ett stort behov av att kommunicera i olika sociala sammanhang. Språket är redskapet som deltagarna behöver för att kunna fortsätta skaffa kunskaper. Deltagarna på sfi är en blandad skara med varierade bakgrunder och studievanor. Dessa individer har olika modersmål och möter olika

svårigheter vid inläring av svenskan. De som är flyktingar kan lida av såväl fysiska som psykiska men till följd av flykten från hemlandet.

Hyltenstam & Lindberg (2004) skriver att: ”Sfi utbildningen kännetecknas alltså av mycket speciella förutsättningar och en extrem heterogenitet” (Hyltenstam & Lindberg 2004:19).

Vidare menar Hyltenstam & Lindberg, att majoritetsbefolkningens benägenhet att vilja samtala och umgås med invandrarna har stor inverkan på inläring av svenskan. Tillträde till språkliga arenor är avgörande för en god språkutveckling. Jan Blommaert, James Collins & Stefaan Slembrouk (2009) menar att omgivningens förmåga att låta andraspråkaren delta i olika sammanhang är avgörande för ett socialt deltagande i situerade situationer och sammanhang (207-216, 2009).

Ofta lyfts frågor angående hur fort invandrarna ska lära sig svenska. Diskussionen rör ofta invandrarnas vilja att lägga manken till och lära sig svenska fortare. Hyltenstam & Lindberg påpekar att:

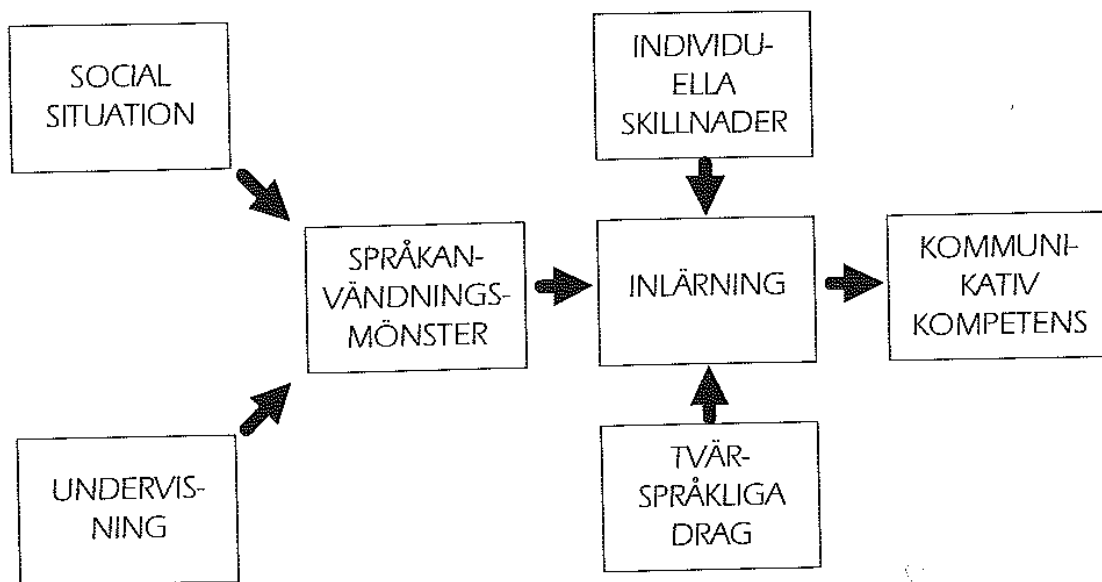
Föreställningarna om vad som går att uppnå inom ramen för undervisning och vilken språkfärdighet som krävs inte minst för olika typer av arbeten är inte alltid så välgrundade, och man skulle många gånger också efterlysa en större tolerans för vuxna invandrares användning av svenska (Hyltenstam & Lindberg, 2004:19).

Det är lättare att förstå komplexiteten i vad det innebär att tillägna sig ett helt nytt språk om man gör jämförelse med t ex engelska A för gymnasienivå. Denna nivå motsvarar sfi:s kurs D, som är sfi:s högsta nivå. Beroende på när engelskutbildningen börjar har svenska ungdomar läst engelska i cirka nio år och flera timmar i veckan för att uppnå denna nivå. Dessutom har svenska elever haft kontakt med engelskan utöver undervisningen, genom film, radio och andra media. Med detta som bakgrundsfakta, kan man förstå att det går åt cirka 1200 – 1500 timmar av studier i engelska. I en undersökning MELT (Mainstream English Language Training Project i USA (Grognet 1997) som undersökte flyktingars kunskaper i det nya målspråket, gick det åt cirka 600-1100 timmars studier för att kunna klara sig hjälpligt på en arbetsplats. Då förutsattes att flyktingarna kunde läsa och skriva på sitt modersmål.

2.3 Andraspråksinläring

Även Åke Viberg (2004) påpekar att den sociala situationen avgör hur andraspråksinläraren röner framgång i språkutvecklingen. Han säger att vi bör se till hur individens språkanvändningsmönster ser ut. Hur interagerar inläraren när språktillfällen ges? Vilken möjlighet till begripligt inflöde ges?

Språkinläringen kan förklaras enligt denna bild.

Figur 1: Schematisk modell för språkinläring av Åke Viberg (2004:16).

Enligt ovanstående bild, menar Viberg (2004) att det är den sociala situationen i kombination med undervisning, som resulterar i ett språkanvändningsmönster. Det är individuella skillnader, inläring och tvärspråkliga drag som bidrar till kommunikativ kompetens. Han påpekar att olika kommunikativa aktiviteter som efterliknar äkta kommunikation bör användas för att nå så autentisk förståelse för språket som möjligt. Han menar även att motivation, inlärningsstil och intelligens påverkar inläringen.

Merrill Swain (1985, 1995) menar att andraspråksinläraren måste få använda språket. Det räcker inte med att anpassa inflödet för att kunna utveckla produktiva färdigheter d.v. s utflöde i andraspråket. Hon menar att framtvingat utflöde som när andraspråkstälaren pressas att säga

något så att samtalspartnern förstår, lämnar utrymme för förståelse. När målspråkstalaren omformulerar ”felaktiga” yttranden från andraspråkstalaren, ges möjlighet till uppmärksammande och jämförelser kan göras i uttalanden (Swain, 1985,1995).

Inläring är en kognitiv mental process som sker bäst i verkliga sociala kontexter. (Lev Vygotsky, (1962) James Lantolf, (2000) & Roger Säljö, 2000) förespråkar det sociokulturella perspektivet vid språkinläring. Förespråkare för den sociokulturella teorin menar att inläring, är strikt indelad mellan individuell aktivitet oberoende av sammanhanget och ett socialt, kulturellt sammanhang, där lärandet äger rum i en social kontext. En social situation stödjer andraspråksinläringen, då uttalanden kan rättas och omkonstrueras. På så sätt kan språkutveckling ske inom zonen för närmaste utveckling (Inger Lindberg, (1999) Inger Lindberg & Örjan Skeppstedt, (2000) & Leo van Lier, 1996).

2.4 Användandet av målspråket

Gunnar Tingbjörn (1994) menar att andraspråksundervisningen har svårigheter att beakta. När deltagarna rör sig i en minoritetsmiljö och endast talar sitt första språk minskar möjligheten till möten med det svenska språket. Undervisningen liknar främmandespråksundervisning där mötet med inlärarspråket sker i skolan och där språket inte omger andraspråksinläringen i vardagen.

Tingbjörn skriver:

Sverige är fyllt av svensktalande och svenskskrivande människor. Det finns en flödande rikedom på svenskspråkiga aktiviteter så andraspråksinläringen behöver inte vara begränsad till undervisningen. Tingbjörn (1994:86).

Han hävdar att möjlighet till möte med svenskspråkiga aktiviteter utanför skolan finns, men är inte alltid så tillgängliga för andraspråksinläringen.

Tingbjörn (1994) refererar till Stephen Krashen (1981) som talar om input och output. Krashen menar att inlären bör ha riklig tillgång till språket för att sedan kunna producera språket själv. Det är svårt att producera ett andraspråk när man endast har ett begränsat ordförråd. Inlären behöver vistas i en sådan miljö där han har tillgång till språket. Andraspråksinlärare som är gifta med svenskar har lättare tillgång till input d.v. s hör svenskan oftare kontra de som inte har denna tillgång lär sig saktare och kan riskera att få en långsammare progression. Tingbjörn menar att

den kommunikativa kompetensen endast till en begränsad del kan uppfyllas via undervisning. Endast äkta kommunikationsövningar, som engagerar eleven, kan utveckla kommunikativ kompetens. Vidare menar han att deltagare är olika språkbegåvade. Vissa personer har lättare att tillägna sig språk och han hävdar även att motivation är något som överskuggar det blivande resultatet.

Deltagare med annan skolkultur än den svenska, kan vara avaktande och tillbakadragna. De tänker: "har man ingenting sagt så har man i alla fall inte gjort bort sig" (Tingbjörn, 1994:30). I språkinlärningsperspektiv är det bättre att ta initiativ och våga ta lite risker. Han menar att de deltagare som vågar mer vinner på det. Tingbjörn hävdar att trygghet och att inte uppfattas som lågpresterande i gruppen är ytterligare en viktig faktor att ta hänsyn till. Han menar att det inte ger trygghet att vistas i en grupp där språkbehärskningen är på alltför olika nivåer (Tingbjörn, 1994:30).

Jim Cummins hävdar enligt Musk & Wedin (2010:187) att det är främst tre faktorer att ha i beaktning vid lärande för andraspråksdeltagare. Dessa är: fokus på betydelse, fokus på språk och fokus på användning. Han menar att vid fokus på betydelse är det viktigt att inte bara ha en bokstavlig förståelse för det lästa. Deltagarna behöver kunna förhålla sig och behöver kunna förstå t. ex texters djupare mening. Cummins menar att det är viktigt att kunna ifrågasätta det lästa och att kunna uppmana deltagarna att ställa frågor till sig själva och den lästa texten. Vilka frågor har jag som gäller detta? Gäller det mig? Ett sådant förhållningssätt kan tränas vid läsning av olika texter eller när man sett en film.

Med fokus på språk, menar Cummins, att deltagarna behöver bli medvetna om språket och inte enbart det formella utan de behöver också lära sig hur det används språket uppfattas. Fokus bör riktas mot att aktivt använda språket. Han menar att läraren kan skapa ett klimat där språkutveckling stimuleras och där deltagarna kan berätta om sina erfarenheter för ökad förståelse. Genom övningar där argumentation och diskussion ingår kan deltagarna pröva sitt språk och sina idéer. Pauline Gibbons (enligt Musk & Wedin, 2010:187) menar att för samtliga deltagares skriftspråkutveckling behövs: tillgång till en språkligt och kulturellt rik omgivning, tillgång till en mängd olika lässtrategier och möjlighet till att utveckla en effektiv läsares alla roller.

2.5 Tillägnande av fördjupande kunskaper

I Richard Johnstones rapport (2010) om språk och litteracitet vid andraspråksinläring skriver Johnstone (2010:166) om tillägnande av fördjupade kunskaper vid andraspråksinläring. Johnstone hävdar att lärarnas olika sätt att undervisa är avgörande för deltagarnas språkutveckling. Lärare som inte enbart undervisar genom att föreläsa fakta utan faktiskt låter deltagarna sätta ord på det inlärdade och som låter deltagarna diskutera stoffet känner sig mindre förvirrade och ignorerade. I sin undersökning såg Johnstone att lärare som använde det undervisade som ett verktyg, lämnade mer utrymme för intersubjektivitet på lektionerna. Dessa deltagare använde fördjupningskunskaperna genom samtal för att: "... in order to share their experiences, to refine their ideas and to justify their views" (2010:166). Detta ledde till utbyggnad av språkresurserna som mötte deltagarnas självinitierade behov.

Johnstones undersökning visar även att arbeta med dictogloss är ett språkutvecklande arbetssätt. Dictogloss är en specifik teknik som stärker den syntaktiska processen. Man arbetar med dictogloss genom att läsa en text i normal hastighet för deltagare som antecknar. Sedan arbetar man i mindre grupper för att rekonstruera texten utifrån deltagarnas egna anteckningar. De olika grupperna analyserar sedan de olika texterna i helklass. På detta vis kan deltagarna diskutera styrkor och svagheter i sina egna anteckningar. Man tränar på subjekt, verb, adjektiv och fraser. Detta leder till kunskaper om hur texter kan konstrueras med fokus på den syntaktiska och morfologiska formen. I en longitudinal rapport som gjordes bland tidiga andraspråks deltagare, Grade 3 och 4, (Chamot & Beard El-Dinary, 1999) kom man fram till att: "... many of these young learners were well able to describe to early activation of a metacognitive awareness" enligt Johnstone i (Baker & García, 2010:170).

2.6 Interkulturellt arbetssätt

Elisabeth Elmeroth (2008) menar att lärarnas och deltagarnas syn på vad skola och undervisning är, kan skilja sig åt. Lärandet bygger på de kunskaper som eleven redan har. Elmeroth hävdar att undervisningen bör utgå från att möta eleven där hon/han är. För detta krävs att principen med etnisk och kulturell jämställdhet kan följas så eleven kan relatera till det undervisade med egna erfarenheter och sociala sammanhang.

Elmeroth (2008) framhåller att genom att följa läroplanerna och uppmuntra deltagarna att göra jämförelser, beskriva och förklara likheter och skillnader så visar vi intresse för deltagarnas tidigare kunskaper och erfarenheter. Hon menar att vi även ska se modersmålets användande i klassrummet på ett liknande sätt. När eleven tillåts använda sig av sitt första språk visar läraren att det också har en status (Elmeroth, 2008:120).

Lärares kunskaper och erfarenheter om det mångkulturella samhället ger goda förutsättningar till ett interkulturellt pedagogiskt möte. Men detta kräver ett ifrågasättande från läraren och att inte följa den monokulturella norm som kan råda i skolan (Lange, Anders & Hedlund, Ebba (1998) i Elmeroth 2008).

Mariana Sellgren (2008:121) refererar till Cummins (2001) som talar om den transformerade pedagogiken som syftar till att stärka deltagarna till ett aktivt deltagande i samhället. Cummins lyfter fram fyra viktiga aspekter för den transformerade pedagogiken.

- deltagarnas språkliga och kulturella bakgrund bekräftas, uppmuntras och synliggörs
- skolan samarbetar med närsamhället och använder sig av den kunskap som finns där
- skolan uppmuntrar aktiv språkanvändning i syfte att generera egen kunskap, skapa litteratur och konst, reagera på det samhällsliv som barnen/ungdomarna lever i och påverkas av
- de som är inblandade i bedömning ser som sin uppgift att se elevens svårigheter som en effekt av samspelet i skolan hellre än att lokalisera "problemet" hos deltagarna (Cummins, 2001 i Elmeroth 2008:121).

Positiva förväntningar från läraren är en viktig förutsättning för ett lyckat resultat hos eleven. Det finns en risk för att den bristande språkbehärsningen hos eleven kan leda till att förväntningarna på eleven blir för låga. Detta kan i sin tur leda till ett arbetsmaterial som inte är tillräckligt kognitivt utvecklande gentemot elevens faktiska kunskaper. Läraren måste känna till att eleven kan mer än den kan uttrycka med svenska ord. Förväntningar, som är lagom höga - leder till utveckling. En positiv självbild ger ökat självförtroende vilket leder vidare till ökad motivation menar Elmeroth. Vygotsky enligt Elmeroth (1999:124) talar om den potentiella utvecklingszonen. Det som eleven ska göra bör vara det som han/hon med lite hjälp, kan klara på egen hand. Det är där undervisningsnivån bör ligga.

3 Metod

Detta kapitel innehåller: Val av metod och metoddiskussion, forskningsetik, datainsamling, analys och presentation av respondenter.

3.1 Val av metod och metoddiskussion

Jag har valt att göra en fallstudie, den betonar: Djup snarare än bredd, det speciella snarare än det generella, ser relationer och processer snarare än slutprodukter och resultat. Den har ett holistiskt synsätt, passar i naturliga miljöer mer än konstlade situationer (Martyn Denscombe, 2009:62).

Jag är medveten om att resultatet av en fallstudie som denna inte går att generalisera eftersom det är det typiska fallets innehåll, t. ex individer och miljöer som påverkar resultatet av studien.

Denscombe (2009) menar huruvida man kan generalisera resultatet eller ej : ”... beror på hur hög grad fallstudiens exempel liknar andra av samma typ” (Denscombe, 2009:69). Vidare påpekar Denscombe att det är svaren från just detta fall som är det intressanta och det unika. Mitt syfte är inte att generalisera resultatet, utan att få svar på hur det fungerar i denna målgrupp.

Jag har använt mig av semistrukturerade intervjuer för att kunna vara flexibel och för att få ett så autentiskt samtal som möjligt. Denscombe (2009) menar att denna intervjuform tillåter mer öppenhet än strukturerade intervjuer och låter de intervjuade utveckla sina svar.

Denscombe menar att intervjuer är tidskrävande men jag anser att detta var den metod som lämpade sig bäst för att kunna få svar på mina frågor. Dels för att kunna påverka att informanterna förstod frågorna och dels för att deltagarna skulle kunna ges möjlighet att utveckla sina svar på ett så bra sätt som möjligt.

3.2 Forskningsetik

Forskningsrådet har fyra forskningsetiska huvudprinciper som forskaren ska följa. Så har även jag har tillämpat dessa grundregler nämligen: informationskravet, samtyckeskravet,

Konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. [Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning http://www.ibl.liu.se/student/bvg/filarkiv/1.77549/Forskningsetiska_principer_fix.pdf hämtat 2012-11-16]

De intervjuade deltagarna, informerades om min forskning och vad insamlad data ska användas till, att medverkan är frivillig och att man har möjlighet att avstå. Jag klargjorde att insamlad data är konfidentiell och att materialet endast ska användas i mitt forskningsarbete. Deltagarna fick information om att de omnämns med fingerade namn. Deltagarna bekräftade att de förstått innebörden av att medverka.

3.3 Trovärdighet och pålitlighet

Angående trovärdighet och pålitlighet menar Denscombe (2009) att det är svårt för kvalitativa forskare att visa hur exakta och träffsäkra data är. Denscombe ställer frågan: ”Om någon annan utför forskningen, skulle han eller hon då få samma resultat och komma fram till samma slutsatser?” (Denscombe, 2009:381). Som en kontroll av trovärdigheten och tillförlitligheten har jag redogjort för mitt arbete med beskrivningar av metod, analys och resultatdiskussion för att visa hur jag kommit fram till mina slutsatser.

3.4 Datainsamling

Jag började med att konstruera frågor till lärare och deltagare. Frågorna är konstruerade utifrån mina frågeställningar, för att på så sätt kunna uppfylla syftet med uppsatsen.

Jag valde att intervjua tio deltagare. Jag har intervjuat två lärare och åtta deltagare som arbetar och studerar på sfi i studiespår C. Mitt urval är ett bekvämlighetsurval vilket betyder att jag inte valt ut skolan slumpmässigt då jag valt en skola med geografisk närhet för att underlätta min studie. Jag kontaktade skolans rektor och fick som förslag av henne att intervjua denna klass vilket ledde till att det blev två lärare och slumpvis utvalda åtta deltagare. Det är fem kvinnor och tre män. Det enda kriterierna för valet av deltagare var att de skulle kunna tala så mycket svenska att jag kunde genomföra intervjuerna utan tolk eller annat språkstöd. Det var ett medvetet val att inte använda tolk eller språkstöd, då jag är av uppfattningen att användande av tolk kan påverka deltagarnas svar och minska spontaniteten i deras uttalanden. Intervjuerna genomfördes när

deltagarna hade lektion på skolan i angränsande lokal.

Innan jag genomförde intervjuerna, som jag spelade in, presenterade jag mig och informerade om att all data kommer att hanteras konfidentiellt och att de endast ska användas i mitt undersökningsarbete. Eftersom jag följer de forskningsetiska reglerna [Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning] omnämns samtliga informanter med fingerade namn.

Jag inledde intervjuerna med bakgrundsfakta såsom kön, ålder osv för att sedan komma till mina frågor. Detta för att få den intervjuade att känna sig bekväm och avspänd när huvudfrågorna kom. Samtliga intervjuer spelades in med bandspelare.

3.5 Analys

Enligt Denscombe (2009) tenderar analyser av forskningsdata följa en viss ordning som inbegriper fem steg. Jag har valt att följa denna analysmodell av kvalitativ data.

1. Iordningställande av data:	Inspelad data från intervjuerna skrevs ut.
2. Inledande utforskning av data:	Svaren sorterades under teman.
3. Analys av data:	Jämförelser av frågor och svar.
4. Framställning och presentation av data:	Skriftlig tolkning av fynden genom citat och sammanfattningar.
5. Validering av data:	Jämförelser av informanternas utsagor.

Efter att ha intervjuat lärarna och deltagarna transkriberade jag all inspelad data. Därefter läste jag utskriften flera gånger. ”Att göra en analys är att dela upp något i dess beståndsdelar” (Denscombe, 2009:421). Jag gjorde jämförelser av informanternas utsagor för att sedan strukturera frågor och svar i den ordning som jag ville presentera dem. Jag sorterade insamlad data under rubriker som passade mina frågeställningar.

3.6 Presentation av informanter

I min undersökning har jag intervjuat två lärare som arbetar med C-klassen på sfi och åtta deltagare.

Elin är 41 år. Hon har arbetat fem år som sfi-lärare. Hennes huvudämne är svenska. Hon har lärarexamen mot grundskolans tidigare år. Hon har nyligen påbörjat en distanskurs i svenska som andraspråk A. Jonas är 26 år och har ett och ett halvt år i yrket som lärare på sfi. Han har lärarexamen mot grundskolans äldre år och har svenska och idrott som sina huvudämnen. Han har inte läst svenska som andraspråk.

Tabell 1: Presentation av sfi-lärarna i studien

Lärare	Ålder	Utbildning	År som lärare	År som sfi-lärare
Elin	41 år	Svenska, No-ämnen + svenska som andraspråk 15 p.	1 år	5 år
Jonas	26 år	Svenska, idrott	0 år	1,5 år

Deltagarna är fem kvinnor och tre män. Kvinnor: Fadumo från Somalia, Jegana från Azerbadjan, Susanna från Brasilien, Halima från Somalia och Marielle från Filippinerna. Män: Abdallah från Somalia, Michael från Kenya och Sami från Turkiet (se Tabell 2 nedan).

Tabell 2: Presentation av sfi-deltagarna i studien

Elev	Ålder	Språk	Skoltid	Tid i Sverige	Tid på sfi
Abdallah	30 år	somaliska arabiska engelska	9 år	3 år	1 år och 6 månader
Fadumo	21 år	somaliska engelska	9 år	3 år	1 år och 3 månader
Halima	33 år	somaliska arabiska engelska	Ingen	2 år och 6 månader	1 år
Jegana	28 år	aseriska turkiska ryska engelska	11 år	5 år	2 månader
Marielle	40 år	engelska filippinska	10 år	2 år	1 år
Michael	22 år	engelska somaliska	12 år	3 månader	2 månader
Sami	27 år	turkiska kurdiska	5 år	3 år	1 år
Susanna	49 år	portugisiska engelska	12 år	3 år	1 år

4 Resultat

4.1 Resultat av intervjuerna med lärarna

Här sammanställer jag intervjumaterialet. Jag börjar med lärarna Elin och Jonas för att sedan fortsätta med deltagarna. Jag presenterar frågor och svar för att sedan göra en sammanfattning. Samtliga frågor finns i bilaga 1. Lärarna finns i tabell 1 sidan 18.

Fråga 1: Hur tror du att deltagarna tillägnar/lär sig svenska bäst?

Elin menar att klassrumsmiljön har stor betydelse för inlärandet. Hon säger att det är viktigt att det händer saker och ting på lektionerna och att deltagarna inte bara sitter och: ”tragglar med sina böcker och sitt eget”. Hon tycker att man bör blanda teori och praktik. Med det menar hon lektioner med grammatikgenomgångar och att praktiskt få använda sig av den nya kunskapen som t. ex i diskussioner.

Jonas tror att det viktigaste är att deltagarna är motiverade. Det är också viktigt att läraren möter eleven där han eller hon är kunskapsmässigt. Det kan annars bli svårt om man får undervisning på för hög nivå. Han menar om en utbildad kommer till samma grupp som en högutbildad kanske den eleven känner sig nedtryckt. Jonas menar att det är viktigt att deltagarna faktiskt är med på undervisningstimmarna eftersom en övervägande del av studierna är hemmastudier. Han menar att det blir svårt om man bara använder sig av svenskan i skolan och aldrig utanför den.

Sammanfattning: Elin menar att miljön för inlärandet är viktig och att deltagarna får både teori och praktik. Jonas hävdar att flera faktorer påverkar inläringen av svenskan. Främst påpekar han att det är alldeles för lite lektionstid och därför är det viktigt att deltagarna faktiskt är med på lektionerna.

Fråga 2: Vilka faktorer tror du påverkar deltagarnas inläring av svenskan?

Elin tror att det är viktigt att man mår psykiskt och fysiskt bra. Om eleven har problem med sin familj, kanske att de befinner sig någon annanstans i världen, sådant kan påverka eleverna om de oroar sig för sina anhöriga. Hon säger:

”framtiden... är framtiden väldigt oviss? Att jag inte vet vad som kommer att hända, t ex att jag också kan påverka. Vet jag däremot att det här är mitt mål, mitt verkliga mål, jag vet vart jag är på väg då tänker jag att det är också en drivkraft”

Elin tror att de deltagare som lyckas bäst med sina studier är de som ser ett mål framför sig.

Det är flera faktorer som påverkar deltagarnas inläring, säger Jonas. Han tror att t. ex trauma som när familjer lever åtskilda, är en faktor. Det är inte lätt att studera och ge 100 % om man inte vet att familjen är i säkerhet och mår bra. Det som påverkar positivt är bra studiematerial, bra lärare, en bra skola och deltagarnas egen motivation. Han säger:

”En bra blandning av både morötter och piskor...(skratt)... Jag tror inte man bara ska locka med morötter. Jag tror inte man bara ska vifta med piskor. En bra lärare, det är en lärare som möter eleven där den är och som jobbar inom elevens proximala utvecklingszon”

Det material som man ger till eleven ska vara genomförbart. Undervisningen måste vara en utmaning, inte för svårt och inte för lätt menar, Jonas.

Sammanfattning: Båda lärarna tror att inläringen påverkas om familjen lever åtskild. Lärarna pratar även om lärarens roll, studiematerial, deltagarnas motivation och mål i livet.

Fråga 3: Är det något som du skulle vilja ändra på i undervisningen på sfi?

Elin tycker att man ska ha blandade grupper. Med blandade grupper menar hon, att de som är nybörjare kan få hjälp av de som har gått en tid i gruppen och den som hjälper till får visa vad han/hon kan. Hon menar att det är bra för deltagarna att de får känna sig duktiga ibland. Det gör man om man får visa och hjälpa dem som ännu inte kan. Hon tycker att alla i gruppen har nytta av att de som har kommit lite längre, kan hjälpa de som ännu inte kan och förstår. Det blir en form av mentorskap om man arbetar på detta sätt, en ”draghjälp” till alla, till nytta för både läraren och deltagarna. Elin påpekar att det är viktigt att fler lärare arbetar på det här sättet. Hon tycker att det är angeläget att komma till rätta med eventuella problem vid inläringen redan tidigt. Elin säger att det felaktigt inlärd kan fossiliseras d. v. s att det som lärts in fel från början

kan etsa sig fast och blir svårare att komma till rätta med längre fram i utbildningen. Hon menar att lärarna inte ska vara rädda för att redan från början arbeta hårdare med att rätta det som är felaktigt som t. ex grammatiska fel och rätt ordföljd. Hon önskar också att det fanns mer resurser i form av fler personal. Då skulle man ha mer tid för varje enskild elev. Hon säger att om man arbetar med en grupp på 15 deltagare så har man 15 personer med 15 speciella behov. Hon tycker det är svårt att rätta till.

Jonas skulle vilja ändra på flera saker. Det första är undervisningstiden i skolan. Det borde vara mer undervisningstid än som det är nu med endast 15 timmar i skolan per vecka. Han skulle gärna se att deltagarna gick på sfi som man gör i grundskolan från 08.00 till kanske 15.00 varje dag. Nu undervisas deltagarna endast 3 timmar om dagen. Resten är hemmastudier. Mer studietid i skolan skulle öka måluppfyllelsen tror han.

Sammanfattning: Elin tycker att fler lärare bör arbeta med att deltagarna hjälper varandra mer. De deltagare som är nybörjare kan få hjälp av deltagarna som gått i klassen en tid. Det är viktigt att redan från början rätta till eventuella fel. Undervisningstiden borde förlängas från 3 timmar om dagen till en vanlig skoldag 08.00-16.00.

4.2 Resultat av intervjuerna med deltagarna

Jag presenterar frågor och svar för att sedan avsluta med en sammanfattning. Frågorna finns i bilaga 1. Deltagarna återfinns i tabell 2, se sidan 19.

Fråga 1: Hur lär du dig svenska bäst?

Sami säger att det är bäst att lyssna och prata med svenskar. Han säger att uttalet är lite svårt så det är bra att träna uttal. Han menar att det är viktigt att träna svenska i både skolan och på fritiden. Han säger:

”Jag tycker bäst bok, dagstidning, kvällstidning, lyssna på radio, lyssna på film, lyssna på människorna hur man uttal, hur man uttalar bäst, det bäst för mig och prata med svenskar och lyssna.”

Michael säger att han lyssnar mycket på hörövningar men han pratar bara svenska i skolan.

Abdallah lär sig bäst svenska i kontakt med svenskar. Han lyssnar mycket på svenska i sin mp3

spelare. Han har med sig spelaren överallt. Hemma, på väg till skolan, på väg från skolan, ja alltid. Han pratar svenska så mycket han kan, i affären och i skolan. Han säger att han lyssnar:

”Till exempel när jag kommer promenera hem till skolan nästan 30 minuter jag lyssnar innan att jag kommer till skolan. På vägen. På bilen. På hem. Allt som jag vill. Kan. Som jag kan lyssna. Därför att det är viktigt, förstå och lära sig språket.”

Marielle lär sig bäst svenska när hon pratar med svenskar. Hon har kompisar som pratar svenska.

Halima tror att det är bäst att man pratar. Det kan vara både andra invandrare som man har svenskan gemensamt med och svenskar. Halima säger:

”Jag tror att bra att prata med varandra. Annan människor kommer från annat land så att du kan praktisera att prata svenska.”

Susanna tycker att svenska är svårt. Hon försöker läsa tidningar och titta på tv. Hon pratar även svenska med de personer som hon träffar. Hon säger:

”Jag tycker att läsa kan jag säga, läser, och skriver och läser, kanske vi skulle prata mer? Ja, prata mer.”

Jegana menar att hon lär sig bäst när hon läser och skriver på svenska. Hon tycker att hon pratar för dålig svenska.

Fadumo tycker att hon lärt sig svenska bra när hon gått till biblioteket, Röda korset och på språkcafé.

Sammanfattning: Alla informanterna vill prata mer svenska. Det är när de får pröva sina kunskaper på svenska i mötet med andra som talar svenska som de utvecklar språket.

Fråga 2: Är det något som du vill ändra på i undervisningen?

Sami säger att det är bra att träna svenska i skolan. I skolan får man lära sig på många olika sätt och det finns flera alternativ till hur man kan träna svenska i skolan. Han arbetar en del men säger att han även behöver grammatiken.

Michael tycker att allt är bra i skolan. Han tycker att nästan allt de gör i skolan är viktigt för honom. Det är inget särskilt som han vill ändra på.

Abdallah säger att det är viktigt att de deltagare som inte kan svenska, först behöver lära sig läsa

och skriva på sitt eget språk. Det skulle bli enklare med inläring av svenskan då menar han. Han tänker främst på analfabeterna. Han säger:

”... en sak som jag tror eller tänker. För att hur kan man lära sig språket. Det är jag tror, om man lära sig först i sitt hemland, från början till gymnasiet, det, om man lära sig, om man lära sig först sitt hemland, till exempel från början till gymnasiet, om man flyttar ett annat land. Man kan lära sig snabbt för att han lär sig tidigare. (...) Det om man kan inte läsa. Det är svårt att man kan lära sig språket.”

Marielle efterlyser att få prata mer svenska i skolan. Hon vill att det ska vara mer tal och diskussioner i klassrummet.

Halima vill ha mer diskussion och argumentation i klassrummet. I det stora hela vill hon få mer utrymme för tal och diskussion i skolan.

Susanna tycker att de gör många olika saker i skolan. Det är bra. Men, hon menar att de borde prata mer. Hon säger:

”Svenska är svårt. Jag försöker jag försöker jag försöker att läser tidning och bok och jag försöker att prata med svenska människor.”

Jegana tycker att det är bra som det är i skolan. Hon har inget att tillägga.

Fadumo tycker att allt är bra. Hon har inga önskemål om att ändra på något i undervisningen.

Sammanfattning: Deltagarna är nöjda med undervisningen. Flera av deltagarna vill prata mer svenska i skolan. De eftersöker fler möjligheter att få diskutera olika saker.

Fråga 3: Har du kontakt med svenskan utanför skolan?

Sami arbetar på en restaurang där han ibland kan prata svenska. Han tar varje tillfälle i akt att träna språket när han träffar människor som talar svenska. Han säger:

”Ja, det gör jag. Jag har kontakt t ex jag har vill prata mer därför jag berättar jag vill förbättra min svenska. Jag vill lära bättre svenska och därför jag lära i Sverige. Jag måste prata svenska och lära svenska, ja, det behövs. Jag vill inte andra människor mig hjälp. Jag vill klara själv.”

Michael pratar bara svenska i skolan.

Abdallah pratar svenska med sina klasskamrater. Han talar även svenska med andra invandrare.

Han säger:

”Faktiskt jag har ingen precis svensk kompisar men vi, jag har många klasskamrater som vi måste kunna prata svenska, för att till exempel kommer ett annat land och jag förstår vad du säger det språk och vi inte förstår varandra men vi MÅSTE överens och förstår den här svenske språket”

Marielle har svenska kompisar och hon pratar svenska med dem utanför skolan.

Halima pratar bara svenska i skolan.

Susanna är gift med en svensk man. Hon har även andra kontakter utanför skolan där hon kan träna svenska.

Jegana pratar enbart svenska i skolan.

Fadumo har kompisar som är invandrare men som inte talar samma modersmål som henne, med dem talar hon svenska på fritiden. Jag frågar var hon pratar svenska och hon svarar:

”Ja, på onsdagar, jag gick till biblioteket. Jag träffa många svenska människor och torsdagen jag gick till Röda korset. Där finns många svenska kvinnor.”

Sammanfattning: Flertalet av deltagarna skulle önska att de kunde prata mer svenska i och utanför skolan. Fem av deltagarna har kompisar som de kan träna svenska med tre deltagare använder sin svenska endast i skolan.

Fråga 4: Finns det något som påverkar din förmåga att lära dig svenska?

Sami menar att det är både lärarens och elevens förtjänst om det går bra med inläringen av svenska. Han tycker inte att det är något speciellt som påverkar honom vid inläringen då han inte upplever sig ha några problem.

Michael har inte heller något som stör honom i hans studiesituation. Han säger: ”Jag är frisk och allt är bra”.

Abdallah har sin familj i Afrika. Det är svårt att vara här i Sverige och ha familjen i ett annat land. Han säger att:

”Det är bra att leva tillsammans. Därför att ibland jag tycker att, jag tänker på min familj. Min barn.”

Marielle säger:

”Som jag tänker på Filippinerna... min dotter.”

Halima menar att det inte är något särskilt som påverkar henne. Det är bra.

Susanna säger:

”Jag bara saknar min vänner.”

Jegana säger:

”Nej, inget som påverkar.”

Fadumo tänker på sin mamma och sin man i Kenya. Hon säger:

”Ja, finns problem. Jag till exempel, jag har i Sverige min syster, men jag har ingen mamma. Min man bor i Kenya det är som jag tänker, men finns inte annan problem”.

Sammanfattning: Det visar sig att man kan få problem om man inte har sin familj hos sig och en elev saknar sina vänner. Det kan resultera i att tankarna på familjen och vännerna gör det svårare att koncentrera sig på studierna.

4.3 Resultatdiskussion

Det verkar som både deltagare och lärare är nöjda med det sätt som undervisningen bedrivs men deltagarna efterfrågar fler möjligheter att träna språket muntligt. Efter att ha intervjuat lärare och deltagare verkar det vara som läraren Jonas befarar, att flera av deltagarna endast använder sin svenska i skolan. Detta är något som lärarna och deltagarna behöver ta i beaktande. Ett förslag är att anvisa deltagarna arenor där möjlighet till tal ges. Fler kunde söka sig till språkliga arenor utanför skolan som deltagaren Fadumo gör. Hon tränar svenska på fritiden genom att gå till Röda korset, Bibliotekets språkcafé och liknande. Lärarna kan visa på förslag, men deltagarna måste finna eget intresse i att träna sin svenska utanför skolan. Kanske har deltagarna svårt att finna dessa arenor på egen hand? Det är som Lindberg & Hyltenstam (2004) menar, ett gemensamt samhällsansvar att bjuda in och möta andraspråkstalarna i olika sociala sammanhang.

Men hur är det med diskussionsmöjligheter i skolan? Kan man inte tala mer svenska i skolan?

Det borde finnas flera tillfällen till tal inom ramen för undervisningen i skolan. Ett förslag på hur

man skulle kunna få mer diskussion och samtal i klassrummet skulle kunna vara att arbeta med dictogloss, som R. Johnstone (2010) beskriver. Ett sådant arbetssätt kan leda till det som Cummins i Musk & Wedin (2010) eftersträvar, fokus på betydelse, fokus på språk och fokus på användning.

Swain (1985, 1995) menar att anpassat inflöde inte är tillräckligt för att utveckla andraspråket. Det måste finnas möjlighet till utflöde. I kommunikation med andra får deltagarna pröva sina kunskaper i andraspråket. Deltagaren Abdallah säger:

Faktiskt jag har ingen precis svensk kompisar men vi, jag har många klasskamrater som vi måste kunna prata svenska, för att till exempel kommer ett annat land och jag förstår vad du säger det språk och vi inte förstår varandra men vi MÅSTE överens och förstår den här svenske språket

Användandet av andraspråket i sociala kontexter framtvingar utflöde. Diskussionspartnern måste förstå det andraspråkstälaren säger.

Gunnar Tingbjörn (1994) menar att det är ett pedagogiskt dilemma att finna möjligheter att ge deltagarna tillfälle att kunna praktisera sitt andraspråk. Tingbjörn refererar till Stephen Krashen (1994) som hävdar att för att en person ska kunna producera ett andraspråk, bör denna ha tillgång till rätt input och output. Det är svårt att använda sitt andraspråk då man endast har ett begränsat ordförråd och detta avhjälpas med tillgång till språket och begriplig input. Tingbjörn menar att den kommunikativa kompetensen endast till viss del kan uppfyllas genom undervisning. Äkta kommunikation som engagerar eleven är den rätta vägen att nå språkutveckling. Ett annat pedagogiskt dilemma är den enorma heterogeniteten som en sfi klass omfattar. Det är inte alltid lätt att möta eleven där han befinner sig. Både Elin och Jonas önskar att de kunde göra mer. Elin säger: ”... att om man arbetar med en grupp på 15 deltagare så har man också 15 personer med 15 speciella behov. Vilket gör det svårt att: ”... alltid möta varje elev utifrån hans eller hennes behov och förutsättningar” (SKOLFS 2012:101:5)

”Vuxenutbildningen ska sträva efter flexibla lösningar när det gäller organisation, arbetssätt och arbetsformer med utgångspunkt i individens behov och förutsättningar” (2012:8). Därför är det också nödvändigt att skolan försöker vara lyhörd för deltagarnas önskemål. Då deltagarna uppenbarligen efterlyser mer diskussion behöver lärarna ha detta i åtanke vid sin planering av lektionernas innehåll och upplägg. Eftersom deltagarna både vill och bör träna de muntliga mål

som Skolverket satt upp, och som ska uppnås inom ramen för 2 år. De muntliga målen var följande:

Muntlig interaktion: ”Eleven kan, med viss anpassning till syfte och samtalspartner, kommunicera med ett enkelt språk i vanliga situationer i vardags-, samhälls och arbetsliv” (2012:21).

Muntlig produktion: ”Eleven kan, med viss anpassning till syfte och mottagare, kommunicera med ett enkelt språk i vanliga situationer i vardags-, samhälls- och arbetsliv” (2012:25)

Åke Viberg (2004) menar att lärare och elever bör känna till hur deltagarnas språkanvändningsmönster ser ut. Vilka möjligheter ges till begripligt inflöde? Jag menar att läraren bör lära ut och upplysa deltagarna om hur språkinläring går till enligt Vibergs modell, för att få dem motiverade att uppsöka arenor där svenska talas utanför skolans lektionstid. Det är ingen enkel uppgift men Vibergs modell kan upplysa deltagarna om hur man lär sig ett nytt språk?

Mariana Sellgren (2008:120) refererar till Cummins (2001) teorier om den transformerade pedagogiken. Där lyfter Cummins fram vikten av att skolan samarbetar med närsamhället och att de som är inblandade i bedömning av deltagarnas kunskaper, ska se att svårigheter som deltagarna har, är effekten av samspelet i skolan snarare än att lägga problemet som ett problem som är elevens.

Eleven Susanna påpekade att hon talade dålig svenska. Det är viktigt att eleven får en positiv självbild som leder till ett ökat självförtroende vilket leder vidare till ökad motivation. Kanske får hon uppmuntran av lärarna, men känner sig ändå sämre än sina studiekamrater? Att ha blandade grupper med olika kunskapsnivåer i en och samma grupp kan hämma eller lyfta en individ. (Lindberg & Hyltenstam, 2004:19) menar att just heterogeniteten i sfi-grupper är en utmaning för lärarna.

Kunskaper om det mångkulturella samhället ger goda förutsättningar för ett pedagogiskt möte. Detta kräver att lärarna inte arbetar utifrån den monokulturella norm som kan råda i ett klassrum (Lange & Hedlund, 1998 i Elmeroth).

5 Avslutande kommentarer

Syftet med uppsatsen var att se om det fanns ett samband mellan hur lärarna uppfattar att eleverna tillägnar sig svenska språket bäst och hur eleverna upplever att de lär sig bäst.

Syftet är uppnått då resultatet visar att jag fått svar på mina frågeställningar om hur undervisningen är upplagd, om deltagarna har kontakt med svenskan utanför skolan och om det finns faktorer som påverkar vid inläringen av svenskan. Dock visar undersökningen att eleverna önskar mer tid för tal och diskussion i skolan. Läraren Jonas hävdar att eleverna behöver mer undervisningstid i skolan. Han menar att det borde vara som i övriga skolformer med sju timmars skoldag. Läraren Elin önskar att det fanns mer resurser då det är som hon säger att: ”... om man arbetar med en grupp på 15 elever så har man också 15 personer med 15 speciella behov” hon tycker att det är svårt att räkna till.

När lärarna Elin och Jonas anställdes fanns inte kravet på att lärare som undervisar på sfi behöver ämnet svenska som andraspråk i sin utbildning. Ingen av de två lärarna har den behörighet som krävs för att undervisa på sfi, men Elin har börjat läsa kursen svenska som andraspråk A.

Kan avsaknaden av behörighet i ämnet svenska som andraspråk påverka innehåll på lektionerna och undervisningssätt? För övrigt anser jag att 30 hp i ämnet svenska som andraspråk är alldeles för lite för att klara den komplexa situation som det innebär att lära ut svenska. Regeringen har enligt min mening alldeles för låga krav eller för lite kunskap om vilka kunskaper som är betydelsebärande vid andraspråksinläring.

Jag valde att använda mig av intervjuer som undersökningsmetod i denna studie och gjorde inga observationer. Om jag hade lagt till observationer i detta arbete hade jag kunnat undersöka hur mycket det faktiskt diskuteras och pratas i klassrummet, men jag är medveten om att då hade denna undersökning blivit alltför omfattande.

Ett förslag till vidare studier är att göra en observationsstudie i klassrumsmiljö och att undersöka vem/vilka som talar och hur/vad det språkas om i klassrummet. Eftersom flertalet av deltagarna efterlyste mer tillgång till tal och diskussion har jag kommit att ställa mig själv följdfrågor som:

Hur mycket tid är avsatt för språkande och diskuterande i klassrummet? Hur agerar läraren? Hur interagerar läraren med deltagarna? Deltagarna med varandra? Det är frågor som jag skulle vilja få besvarade och som skulle kunna belysas genom fortsatt forskning.

Referenser

- Blommaert, Jan, Collins, James & Slembrouck, Stefaan (2005): Spaces of Multilingualism. Language and Communication, s 207-216 i Lindberg, Inger: *Utbildning och Demokrati 2009*, vol 18, nr 2, s 9-37, Tema: *Flerspråkighet*.
- Cummins, Jim i Elmeroth, Elisabeth (2008): *Etnisk maktordning i skola och samhälle*, Lund: Studentlitteratur AB.
- Cummins, Jim i Musk, Nigel & Wedin Åsa (2010): *Flerspråkighet, identitet och lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Denscombe, Martyn (2009): *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.
- Elmeroth, Elisabeth (2008): *Etnisk maktordning i skola och samhälle*, Lund: Studentlitteratur AB.
- Gibbons, Pauline i Musk, Nigel & Wedin Åsa (2010): *Flerspråkighet, identitet och lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Hyltenstam, Kenneth (1996): *Tvåspråkighet med förhinder? Invandrar- och minoritetsundervisning i Sverige*. Lund: Studentlitteratur.
- Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (2004): *Svenska som andraspråk – i forskning undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur.
- Johnstone, Richard i Garciá, Ofelia & Baker, Colin (2010): *Processes of Immersion Education i Bilingual education – an introductory reader*. Clevedon-Buffalo-Toronto: Multilingual Matters Ltd.
- Krashen, Stephen, i Tingbjörn, Gunnar (1994): *Svenska som andraspråk, en introduktion, lärbok 1*, Stockholm: Natur och kultur.
- Lange, Anders & Hedlund, Ebba (1998): I Elmeroth, Elisabeth (2008). *Etnisk maktordning i skola och samhälle*, Lund: Studentlitteratur AB.

Lindberg, Inger (1999): I Lindberg, Inger & Skeppstedt, Örjan (2000) & van Lier, Leo (1996) i Sandwall, Karin : *Att hantera praktiken - om sfi-studerandes möjligheter till interaktion och lärande på praktikplatser*, Göteborgs universitet. Göteborg:Ineko.

Musk, Nigel & Wedin Åsa (2010): *Flerspråkighet, identitet och lärande*. Lund: Studentlitteratur.

SCB(2009): *Deltagare i svenskundervisning (sfi)*. <www.scb.se/statistik/_publikationer/UF0539_2008T02_BR_A40BR0901.pdf> Hämtad 2012-12-16.

Sellgren, Mariana (2005):I Elmeroth, Elisabeth. Ämnesundervisning för flerspråkiga deltagare – integrering av språk och kunskap. *Etnisk maktordning i skola och samhälle*, Lund: Studentlitteratur AB.

SFS 2011:326 Förordning om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare och utnämning till lektor. <www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Forordning-2011326-om-behor_sfs-2011-326/> Hamtad 2012-03-01.

Skolverket (2012) *Läroplan för vuxenutbildningen 2012*, Västerås: Edita.

Skolverket (2012): *Utbildning i svenska för invandrare, kursplan och kommentarer*, Västerås: Edita.

Statskontoret 2009: Sfi – resultat, genomförande och lärarkompetens.

En utvärdering av svenska för invandrare. Rapport 2009:2: I Sandwall, Karin: *Att hantera praktiken - om sfi-studerandes möjligheter till interaktion och lärande på praktikplatser*, Göteborgs universitet. Göteborg:Ineko.

Sandwall, Karin (2013): *Att hantera praktiken - om sfi-studerandes möjligheter till interaktion och lärande på praktikplatser*, Göteborgs universitet. Göteborg:Ineko.

Swain, Merrill (1985, 1995):I Sandwall, Karin: *Att hantera praktiken - om sfi-studerandes möjligheter till interaktion och lärande på praktikplatser*, Göteborgs universitet. Göteborg:Ineko.

Tingbjörn, Gunnar (1994): *Svenska som andraspråk, en introduktion, lärarbok 1*, Stockholm: Natur och kultur.

Viberg, Åke, (2004): Andraspråksinläring i olika åldrar. I: Ceru, Eva (red.) *Svenska som andraspråk, mera om språket och inläringen, Lärarbok 2*, Stockholm: Natur och kultur.

Vygotsky, Lev (1962), Lantolf, James (2000): & Säljö, Roger (2000) I: Sandwall, Karin : *Att hantera praktiken - om sfi-studerandes möjligheter till interaktion och lärande på praktikplatser*, Göteborgs universitet. Göteborg:Ineko.

Vygotsky, Lev (1962) I: Elemeroth, Elisabeth (2008): *Etnisk maktordning i skola och samhälle*, Lund: Studentlitteratur AB.

Elektroniska källor

Forskningsetiska principer inom
humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning http://www.ibl.liu.se/student/bvg/filarkiv/1.77549/Forskningsetiska_principer_fix.pdf hämtat 2012-11-16

<http://www.skolverket.se/prov-och-bedomning/ovrigt-bedomningsstod/2.1208/sfi-utbildning-i-svenska-for-invandrare-1.106462> hämtat 2012-11-17

<http://www.arbetsformedlingen.se/download/18.4c507a4c135613b5bc180006999/nyanlanda-120222.pdf> hämtat 2012-11-17

<http://www.skolverket.se/forskola-och-skola/vuxenutbildning/utbildning-i-svenska-for-invandrare>

hämtat 2013-02-25

Bilaga 1

Frågor till lärarna

Bakgrundsfrågor till lärarna: ålder, utbildning, tid i yrket som sfi-lärare.

Fråga 1. Hur tror du att deltagarna tillägnar/lär sig svenska bäst?

Fråga 2. Vilka faktorer tror du påverkar deltagarnas inläring av svenskan?

Fråga 3. Är det något som du skulle vilja ändra på i undervisningen på sfi?

Frågor till deltagarna

Bakgrundsfrågor om deltagarna: ålder, språk, tidigare skolgång, tid i Sverige, tid på sfi.

Fråga 1: Hur lär du dig svenska bäst?

Fråga 2: Är det något som du vill ändra på i undervisningen?

Fråga 3: Har du kontakt med svenskan utanför skolan?

Fråga 4: Finns det något som påverkar din förmåga att lära dig svenska?